

## PGQP09

Entrance Test for the Programme: Shikshashastri (B.Ed.) [CSU] [NSU]

### PART-A [25 Questions]

#### Section 1 - सामान्यज्ञानं मानसिकयोग्यता च (General Knowledge & Mental Ability)

भारतीयसंस्कृतिः, इतिहासः, सङ्गीतम्, क्रीडा, राज्यानि, भारतीयसंविधानम्, संस्कृतसाहित्यम्, साक्षरता, विज्ञानम्, राजधानि, ऐतिहासिकस्थानानि, पुरस्काराः (क्रीडा, साहित्यम्, सैन्यम्, विज्ञानम्), विशिष्टदिनाङ्काः, मानवाधिकाराः, विश्वसम्मेलनानि, संस्कृतसंस्थाः, समसामायिकविषयाः, वर्णमाला – क्रमनिर्धारणम्, संख्या – क्रमनिर्धारणम्, आरोह/अवरोहक्रमः, समयः, वासराः, दिनानि, होराः, दर्पणे समयः/शब्दः, आधारः आधेयश्च।

### PART B [75 Questions]

#### SECTION - 1 संस्कृतभाषादक्षता (Proficiency in Sanskrit Language) [25 Questions]

शब्दरूपाणि, धातुरूपाणि, सन्धिः, समासः – अव्ययीभावः, तत्पुरुषः, द्वन्द्वः/द्विगुः, कर्मधारयः / नञ्, बहुव्रीहिः, कारकम् - कर्तृ, कर्म, करणम्, सम्प्रदानम्, अपादानम्, अधिकरणम्, उपपदविभक्तयः, कृदन्ताः - णिजन्ताः, सन्नन्ताः, तद्धिताः - अपत्यर्थकाः, मतुप्/वतुप्, स्त्रीप्रत्ययाः - टाप्, डीप्, डीष्, वाच्यम् - कर्तृवाच्यम्, कर्मवाच्यम्, भाववाच्यम्, वर्तनीगता अशुद्धिः।

#### SECTION - 2 संस्कृतसाहित्यम् (Sanskrit Literature) [25 Questions]

वैदिकवाङ्मयम्, ब्राह्मणानि, आरण्यकानि, उपनिषदः, वेदान्तः, दर्शनानि, पुराणानि, रामायणम्, महाभारतम्, महाकाव्यानि, कविः, नाटकम्, गद्यम्, पद्यम्, चम्पू, आधुनिकरचनाः रचनाकाराश्च।

#### SECTION - 3 - शिक्षणाभिरुचिः (Teaching Aptitude) (25 Questions)

शिक्षा, उद्देश्यम्, शिक्षकगुणाः, शिक्षणसिद्धान्ताः, अनुशासनम्, शिक्षणाभिवृत्तिः, कक्षाप्रबन्धनम्, शिक्षकभूमिका, शिक्षणोद्देश्यानि, प्राचीनशिक्षा, शिक्षामनोविज्ञानम्, शिक्षेतिहासः, शिक्षादर्शनम्, शिक्षासमाजशास्त्रम्, समावेशितशिक्षा, राष्ट्रियशिक्षानीतयः (1968, 1986, 2020)।

## PGQP10

Entrance Test for the Programme: Shikshacharya (M.Ed.) [CSU] [NSU]

### 1. PART (25 Questions)

#### SECTION - 1 – शिक्षणसम्बद्धसामान्यज्ञानम् (General Knowledge related to Education)

##### [25 Questions]

शिक्षासंस्था: CSU New Delhi, NSU Tirupati, SLBSNSU, New Delhi, MHRD, UGC, NCTE, NCERT, NUEPA, ICSSR, DIET, etc., भारतीयसंविधानम्, शिक्षानीतिः, शिक्षागतसमस्याः, शिक्षाप्रकारः, अध्यापकशिक्षा सेवाकालिकप्रशिक्षणम्, विभिन्नशिक्षायोगाः, केन्द्रिकपाठ्यक्रमः (Core Curriculum), दूरशिक्षा, पर्यावरणशिक्षा, राष्ट्रीयसाक्षरतामिशनम्, प्रौढशिक्षासंस्थाः, क्रियात्मकमनोसन्धानम्, RUSA, RMSA UEE, मूल्यशिक्षा।

### PART - B (75 Questions)

#### SECTION - 1 संस्कृतभाषादक्षता (Proficiency in Sanskrit Language) [25 Questions]

माहेश्वरसूत्राणि प्रत्याहारनिर्माणञ्च, सन्धिः, समासप्रक्रिया, कारकाणि, उपपदविभक्तयश्च, लकारप्रयोगः, प्रक्रियाः णिच्, सन्, कृत्प्रत्ययाः, तद्धितप्रत्ययः, स्त्रीप्रत्ययाः - टाप्, डीप्, डीष्।

#### SECTION - 2 संस्कृतशिक्षणम् (Teaching of Sanskrit) [25 Questions]

संस्कृतशिक्षणम्, विभिन्नाः उपागमाः, पाठ्यपुस्तकसम्प्रत्ययः, शिक्षणपद्धतयः उद्देश्यम्, सोपानानि, श्रव्यदृश्योपकरणानि, पाठ्यसहगामिक्रियाः, पाठयोजनासोपानानि

#### SECTION - 3 – शिक्षामनोविज्ञानम् (Educational Psychology) [25 Questions]

मनोविज्ञानपरिभाषा, मनोविज्ञानसम्प्रदायाः, बालानाम् अवस्थागतविशेषताः, अधिगमसंप्रत्ययः विशेषताः, अभिप्रेरणा विशेषताः, बुद्धिः सिद्धान्ताः च, व्यक्तित्वस्यार्थः, प्रकृतिः, मापनम्, मानसिकस्वास्थ्यम्, विशिष्टबालकाः, सांख्यिकी।

## PGQP47

Entrance Test for the Programme(s): **Acharya (Sahitya) [CSU], Acharya (Kavya Varga), Acharya (Alankara Varga) [NSU]**

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT - 1 (काव्यवर्गः) – काव्यभेदाः विकासश्च, श्रव्यकाव्यानि, दृश्यकाव्यानि, काव्यस्वरूपम् । (50 Questions)**

**UNIT - 2 (अलङ्कारवर्गः) – अलङ्काराः । (25 Questions)**

## PGQP48

Entrance Test for the Programme(s): **Acharya (Sarvadarshan/ Sankhya Yoga / Nyaya / Prachin Nyaya / Navya Nyaya / Navya Vaisheshika/ Mimansa/ Vedanta / Advaita Vedanta / Vishishtadvaita Vedanta / Dvaita Vedanta / Ramananda Vedanta / Kashmira-Shaiva Darshana/ Jaina Darshan / Bauddha Darshana) [CSU] [NSU]**

4

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT -1 सर्वदर्शनम्** – प्रमाणविचारः, प्रमेयविचारः, आत्मविचारः, कर्मविचारः, आस्तिकनास्तिकदर्शनानां सामान्यपरिचयः। (6 Questions)

**UNIT -2 साङ्ख्ययोगः** – दुःखत्रयम्, सत्कार्यवादः, सर्गः, पुरुषः, अष्टाङ्गयोगः। (7 Questions)

**UNIT -3 न्यायः** - कारणं तदप्रभेदाः, प्रत्यक्षसामग्रीविमर्शः, शक्तिग्रहोपायाः, द्वितीयलक्षणं चतुर्थलक्षणञ्च, अवतरणग्रन्थः, संशयपक्षता। (7 Questions)

**UNIT – 4 वैशेषिकम्** – द्रव्यविचारः, प्रमाणविचारः, कर्मविचारः, धर्मविचारः। (7 Questions)

**UNIT – 5 मीमांसा** – अङ्गत्वविचारः, भावना, विधिप्रकारः, सोमविचारः, नामधेयविचारः, शाब्दबोधनिरूपणम्। (7 Questions)

**UNIT – 6 अद्वैतवेदान्तः** – मोक्षः, प्रमाणानि, साक्षी, सत्तात्रैविध्यम्, माया, अध्यासः। (7 Questions)

**UNIT - विशिष्टाद्वैतवेदान्तः** - यतीन्द्रमतदीपिकायां प्रत्यक्षम्, अनुमानम्, शब्दः, प्रकृतिः, जीवः, ईश्वरावताराः। (6 Questions)

**UNIT - 8 द्वैतवेदान्तः** – प्रमाणानि, वेदापौरुषेयत्वम्, विष्णोः सर्वशब्दवाच्यत्वम्, विष्णोः सदागमैकवेद्यत्वम्। (6 Questions)

**UNIT - 9 रामानन्दवेदान्तः** – वैष्णवमतसमीक्षा, रामानन्दभक्तिमीमांसा, रामानन्दीयसाहित्यपरिचयः। (5 Questions)

**UNIT - 10 काश्मीरशैवदर्शनम्** – काश्मीरशैवागमपरिचयः, अभिगुप्तपरिचयः। (3 Questions)

**UNIT - 11 जैनदर्शनम्** - प्रमाणनयमीमांसा, सर्वज्ञसिद्धिः, षड् द्रव्याणि, सप्त तत्त्वानि, जैनसाहित्यस्य सामान्यपरिचयः। (7 Questions)

**UNIT - 12 बौद्धदर्शनम्** - दार्शनिकविचाराः – प्रतीत्यसमुत्पादः, अनात्मवादः, आर्यसत्यानि, अष्टाङ्गमार्गः, बौद्धधर्मविकासः (शाखाचतुष्टयम्), बौद्धसाहित्यस्य सामान्यपरिचयः। (7 Questions)

## PGQP49

Entrance Test for the Programme(s): Acharya (**Vastu, Paurohitya & Dharmashastra**)  
[CSU] [NSU]

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT – 1 वास्तु** – वास्तुशास्त्रपरिचयः, भूचयनसिद्धान्ताः, कक्षविन्यासः, गृहारम्भगृहप्रवेशमुहूर्तः, आयादिविचारः। (25 Questions)

**UNIT – 2 पौरोहित्यम्** - भारतीयकर्मकाण्डस्वरूपविचारः, षोडशसंस्काराः, श्राद्धप्रकाराः स्वरूपञ्च, विधिनिषेधनियमाः। (25 Questions)

**UNIT - 3 धर्मशास्त्रम्** – धर्मलक्षणम्, आश्रमाः, उपनयनसंस्कारः, विवाहसंस्कारः, विवादपदानि, अग्निहोत्रप्रयोगः। (25 Questions)

## PGQP60

Entrance Test for the Programme(s): Acharya (**Prakrit & Pali**) [CSU]

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B - [A single separate question paper for Prakrit & Pali containing 75 questions is scheduled.]

**प्राकृत** (75 objective questions / MCQs)

**UNIT 1** – प्राकृत भाषा की उत्पत्ति एवं विकास - प्राकृत शब्द का अर्थ, प्राकृत की प्राचीनता, वैदिक या छान्दस में प्राकृत भाषा के तत्त्व, प्राकृत भाषा का विकास, प्राकृत की प्रमुख विशेषताएँ। (15 Questions)

**UNIT 2** – प्राकृत के भेद-प्रभेद एवं आगम साहित्य परम्परा का परिचय - प्राकृत के भेद प्रभेद, मूल दो भेद - कथ्य एवं साहित्य, प्रथम युगीन प्राकृत, मध्ययुगीन प्राकृत, अर्वाचीन प्राकृत। प्राकृत आगम साहित्य परम्परा का परिचयात्मक अवलोकन - अर्धमागधी आगम साहित्य परिचय, शौरसेनी आगम साहित्य परिचय। (15 Questions)

**UNIT 3** - प्राकृत व्याकरण परम्परा और विकास - प्राकृत व्याकरण परम्परा का परिचय। प्रमुख प्राकृत व्याकरण एवं उनके रचयिता- चण्डकृत प्राकृत लक्षण, वररूचिविरचित प्राकृत प्रकाश, हेमचन्द्राचार्यकृत सिद्धहेमशब्दानुशासन, मार्कण्डेयकृत प्राकृत सर्वस्व। (15 Questions)

**UNIT 4** – प्राकृत भाषा की प्राचीनता और शिलालेखीय साहित्य का परिचय - सम्राट अशोक के 14 शिलालेखों का सामान्य परिचय (गिरनार शिलालेख), सम्राट खारवेल के हाथीगुंफा शिलालेख का परिचय एवं अध्ययन,। (15 Questions)

**UNIT 5** – प्राकृत काव्य साहित्य की विविध विधाओं का परिचय। **महाकाव्य** - महाकवि प्रवरसेनकृत सेतुबंध - महाकवि वाक्पतिराजकृत गउडवहो, हेमचन्द्राचार्यकृत कुमारवालचरियं (द्-याश्रयकाव्य), **खण्डकाव्य**- रामपाणिवाद विरचित, कंसवहो एवं उसाणिरुद्ध। **चरितकाव्य** - विमलसूरिकृत पउमचरियं, धनेश्वरसूरिकृत-सुरसुंदरीचरियं, लक्ष्मणगणिविरचित- सुपासणाहचरियं। **चम्पूकाव्य** - उद्योतनसूरिकृत कुवलयमालाकहा। **कथाकाव्य** - पादलिप्तसूरिकृत- तरंगवइकहा, संघदासगणिविरचित वसुदेवहिण्डी, हरिभद्रसूरिकृत- समराइच्चकहा एवं धुत्ताख्याण। **मुक्तककाव्य** - महाकवि हालविरचित गाहासत्तसई, मुनिजयवल्लभसंकलित वज्जालगं, जिनेश्वरसूरिसंकलित गाहारयणकोस। **सट्टक** - राजशेखर विरचित कर्पूरमंजरी, कवि रुद्रदासकृत चन्द्रलेहा। (15 Questions)

पालि (75 objective questions/MCQs)

**UNIT 1 – भगवतो बुद्धस्स जीवनचरितं** - भगवा बुद्धो, जातक-अट्टकथाय निदानकथा, महापदानसुत्तं (महावग्गे दीघनिकाये), अरियपरियेसनसुत्त/पासरासिसुत्तं (मज्झिमनिकाये), धम्मचक्क-पवत्तनसुत्तं (संयुत्तनिकाये), चुल्लवग्गे महावग्गे च (विनयपिटके), महापरिनिब्बानसुत्तं । (15 Questions)

**UNIT 2 – पालिसाहिच्चस्स इतिहासो** - पालिभासाय उगमो विकासो च, पालिभासाय पदेसो, पालिभासाय कालो, धम्मसंगीतियो, वंससाहिच्चे दीपवंसो महावंसो च, पालितिपिटकस्स अट्टकथासाहिच्चस्स च इतिहासो । (15 Questions)

**UNIT 3 – तिपिटकस्स परिचयो** - विनयपिटकं तस्स गन्था च, सुत्तपिटकं तस्स गन्था च, अभिधम्मपिटकं तस्स गन्था च । (15 Questions)

**UNIT 4 – भगवतो बुद्धस्स पमुखा सिक्खायो** - धम्मस्स तीणि चरणानि - सीलानि, समाधि पञ्जा च, चत्तारि अरियसच्चानि, अरिय-अट्टङ्गिको मग्गो, पटिच्चसमुप्पादो, तिलक्खणं - 1. सब्बे संखारा अनिच्चा, 2. सब्बे संखारा दुक्खा, 3. सब्बे धम्मा अनत्ता च । ब्रह्मविहारो - मेत्ता, करुणा, मुदिता, उपेक्खा । परमत्थधम्मा - चित्तं, चेतसिकं, रूपं निब्बानं च । (15 Questions)

**UNIT 5 – पालिव्याकरणं** - पालि-वण्णमाला, पालि-सद्वरूपाणि, कारकानि विभक्तियो च, पालि-धातुरूपाणि, सन्धि, समासो, पच्चया, उपसग्गा, अव्ययपदानि, अनुवादो । (15 Questions)

## PGQP63

Entrance Test for the Programme(s): **Acharya (Veda / Shukla Yajurveda-Bhashya / Krishna-Yajurveda-Bhashya / Samaveda / Atharvaveda-Bhashya) [CSU] [NSU]**

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT - 1 वेदाः - ऋग्वेदस्य परिचयः, शुक्लयजुर्वेदस्य परिचयः, कृष्णयजुर्वेदस्य परिचयः, सामवेदस्य परिचयः अथर्ववेदस्य परिचयः। (38 Questions)**

**UNIT – 2 वेदभाष्यम् – भाष्यभूमिका, मीमांसापरिभाषा, इष्टिपरिचयः, दर्शपूर्णमासेष्टिः, कण्वसंहिता। (37 Questions)**



## PGQP65

Entrance Test for the Programme(s): **Acharya (Vyakarana / Prachin Vyakarana / Navya Vyakarana / Shabdabodha System and Language Technology) [CSU] [NSU]**

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT - 1 (व्याकरणम्) – संज्ञाप्रकरणम्, परिभाषाप्रकरणम्, सन्धिप्रकरणम्, स्त्रीप्रत्ययप्रकरणम्, कारकप्रकरणम्। (50 Questions)**

**UNIT - 1 (शाब्दबोधः) – अङ्गत्वविचारः, भावना, शाब्दबोधनिरूपणम्, शक्तिप्रकरणम्। (25 Questions)**

## PGQP66

Entrance Test for the Programme : **Acharya (Puranetihasa) [CSU]**

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT 1 – वैदिकसाहित्यस्येतिहासः, भारतीया संस्कृतिश्च – चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः, वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः, षोडशसंस्काराः, पुरुषार्थचतुष्टयम्। (15 Questions)**

**UNIT 2 – रामायणं महाभारतञ्च – रामायणस्य सामान्यपरिचयः, सुन्दरकाण्डम् (अध्यायाः 1-10), महाभारतस्य सामान्यपरिचयः, उद्योगपर्वणि प्रजागरपर्व (अध्यायाः 33-40)। (15 Questions)**

**UNIT 3 – भगवद्गीता - अध्यायः 12 – भक्तियोगः, अध्यायः 15 – पुरुषोत्तमयोगः। (15 Questions)**

**UNIT 4 – पुराणानि – अष्टादशपुराणानां सामान्यपरिचयः, पुराणानां लक्षणानि, पुराणानामुपकरणानि, पुराणे सृष्टिवर्णनम्। (20 Questions)**

**UNIT 5 – उपपुराणानि – अष्टादशोपपुराणानां सामान्यपरिचयः, उपपुराणानां कालनिर्णयः। (10 Questions)**

## PGQP73

Entrance Test for the Programme(s): **Acharya (Jyotish / Siddhant Jyotish / Phalit Jyotish)**  
[CSU] [NSU]

1. PART-A will consist of 25 objective questions (MCQs) and will include English, General Awareness, Mathematical Aptitude and Analytical Skills.

2. PART-B will consist of 75 objective questions (MCQs) from the Teaching Aptitude

**UNIT - 1 सिद्धान्तज्यौतिषम्** – नवविधकालमानानि, ग्रहस्पष्टीकरणम्, ग्रहणविचारः, लग्नसाधनम्, पञ्चाङ्गपरिचयः। (37 Questions)

**UNIT - 2 फलितज्यौतिषम्** – राशिपरिचयः, ग्रहपरिचयः, द्वादशभावविमर्शः, दशाविमर्शः, मुहूर्तविचारः। (38 Questions)